

DOI: 10.32347/2076-815x.2021.78.365-378

УДК 711

к.т.н. Михайлик О.О.,
mykhailykolga@gmail.com, ORCID:0000-0003-3648-9410,
Київський національний університет будівництва і архітектури

МІСТОБУДІВНІ ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ ПОВЕРНЕННЯ МІСТЯНАМ ГРОМАДСЬКОГО ПРОСТОРУ ПРИБЕРЕЖНИХ ТЕРИТОРІЙ

Наголошено на надзвичайно актуальному питанні сьогодення - повернення мешканцям міст громадського простору прибережних територій, що є умовою покращення якості міського життя. Розглянуто особливості урбаністичного, ландшафтнього та інтегрованого напрямків організації прибережних територій з визначенням їхніх переваг та недоліків. Наведено яскраві приклади всіх трьох принципів освоєння прибережних територій. Визначено основні містобудівні методи організації прибережних територій. Зосереджено увагу на актуальності відродження природних екосистем в містах шляхом ревіталізації міських річок з поверненням річкам їх природних якостей - природного русла, флори, фауни, екотонів, що сприятиме покращенню атмосфери міського середовища, мікроклімату, створить зони рекреації для містян. Наведено найяскравіший приклад вдалої реалізації проекту з ревіталізації - відродження річки Чхонгечхон в Сеулі (Південна Корея). Презентовано створення парку «Почайна» в Оболонському районі Києва з відродженням малої річки Почайна київських проектувальників і архітекторів в партнерстві з корейськими колегами. Наведено реалізований проект з відродження малої річки Ягорлик на Одещині.

Ключові слова: громадський простір; людський вимір; прибережна територія; ревіталізація; урбаністичний, ландшафтний, інтегрований принципи; містобудівні методи освоєння.

Створення людиноцентричного міського простору, де мешканці задовольнятимуть свої потреби в піших прогулянках, зустрічі та спілкуванні за горнятком кави, зручному пересуванні вулицями, комфортному променаді по прибережних територіях, спокійному спостереженні за життям міста є чи не найважливішою задачею містобудівельників та архітекторів. Міський простір має бути комфортним для людей, безпечним, зручним, жвавим, екологічним. На жаль, сучасні міста все далі й далі відсуваються від цих людиноцентричних категорій. Бурхливий розвиток автотранспорту витісняє в містах людський простір, «вичавлюючи» та стісняючи людину. Надмірне панування авто очевидне і повсюдне. Автомагістралі прокладаються безпосередньо по

прибережних територіях, що сприяє деградації річкових екосистем та погіршує умови життя в містах. Відвоювати прибережні території у авто і створити тут громадський простір є однією з важливих задач на сьогодні проєктантів, містобудівельників, архітекторів. Створення комфортних умов для пішоходів і відпочиваючих біля річок і водойм є однією з ланок для жвавого, безпечного, екологічно витривалого і здорового життя в містах. Розглянуті принципи і методи містобудівної організації прибережних територій направлені на вирішення задач з покращення умов життя мешканців біля міських річок і водойм, повернення громадського простору на прибережні території, збереження екологічної рівноваги річковим екосистемам.

Містобудівна організація прибережних територій відбувається в трьох напрямках – це є урбаністичний, ландшафтний та інтегрований принципи [1]. Аналіз світової практики показує, що на загал переважає урбаністичний тип дизайну прибережних територій з домінуванням інженерно-технічних споруд, конструкцій берегоукріплення, елементів благоустрою. Але задля збереження екологічного балансу та унікальності річкової екосистеми більш активним має бути розвиток ландшафтного напрямку, що направлений на максимальне збереження природних ландшафтів, створення унікальних архітектурно-ландшафтних об'єктів. Це сприятиме сталому розвитку міського середовища.

Набережні, що організовані в *урбаністичному напрямку*, мають чіткі геометричні лінії, ритмічну композицію. Задіяні природні компоненти є лише незначною частиною архітектурного рішення - вони є лаконічними, але можуть бути і яскравими домінантами, створювати ритм, вносити в архітектурну композицію пейзажне забарвлення. Характер урбаністичного дизайну прослідковується в рисунку берегової лінії, матеріалах і прийомах, вертикальному плануванні, малих архітектурних формах, системі освітлення. Яскравими прикладами урбаністичного принципу організації берега є наступні [2-5]:

- Коп Ван Зюйд в Роттердамі. Занедбана територія півострова на правому березі річки Маас, що розташована напроти центральної частини Роттердаму, перетворена в багатофункціональний простір з річковим таксі, розширеною мережею трамваїв, новою станцією метро і побудованим мостом Еразма, який на сьогодні є одним із символів міста (Рис.1).

- Chicago River walk. Набережна, протяжністю 24 км, являє собою різні типи просторів, з широким спектром запропонованого дозвілля. Дизайн матеріалів, деталей і повторюваних форм забезпечують візуальну єдність всього проєкту. «Родзинкою» набережної є багатоступінчасті тераси (Чикаго, США, архітектурні бюро Ross Barney Architects 2009 - 2015).

Рис.1. Організація прибережної території. Роттердам. Нідерланди

• Прибережна зона Кальвебод. Проект мав на меті реконструкцію двох площ в гавані і створення двох різнорівневих пішохідних променадів над водою. Новостворена зона відпочинку складає дві великі площі, які видаються в море і орієнтовані відповідно до сонця і рози вітрів. У південній частині побудовано пірс, який перелаштовується на майданчик для публічних мистецьких заходів. Передбачено можливості для занять водними видами спорту (Копенгаген, Данія, архітектурні бюро JDS Architects і KLAR Architects, 2008-2013).

• Набережні району Хафенсіті, що розташовані в новому районі Гамбургу на території колишньої портової зони. Загальна протяжність набережних біля 10 км (Німеччина).

• Міська набережна в Осло в районі Акер-Брюгге є відкритим громадським простором з магазинами, кафе і місцями для відпочинку (Норвегія, проект Stranden, архітектори LINK Landskap, 2014).

• Набережна Вайтань (The Bund) до 2008 року була багато смуговою трасою (1.5 км ділянка у річки Хуанпу) з підземними пішохідними переходами та інтенсивним транспортним потоком. На набережну виходила швидкісна автотраса (хай-вей) з естакадами. В результаті реконструкції були ліквідовані хай-вей, частина автомобільних смуг, надземні і підземні пішохідні переходи. Пішохідна зона була перетворена і розширена. Був прокладений тунель під річкою, як альтернативний маршрут для автомобілів (Вайтань, Шанхай, Китай, реконструкція, 2009) [6].

Іншими прикладами урбаністичного спрямування в організації прибережних територій є: DaniaPark (Мальме, Швеція, Thorbjörn Andersson); Wharf of Austerlitz Marina (Париж, Франція, 2012); Pearl River Beer Factory Landscape (Гуанчжоу, Китай, AteliernS).

Для сталого розвитку міст надзвичайно важливим є збереження природних ресурсів, оскільки це є запорукою покращення екологічної ситуації, ресурсом природного середовища, умовою забезпечення психологічного розвантаження, що є вкрай необхідним для мегаполісів. Прибережні території, що зберегли пейзажні зони в їх природному стані, формують «зелені коридори» зв'язків в екологічному каркасі міста.

Метою проектів з *ландшафтного принципу* організації прибережної території є створення простору, який максимально наближений до природного. Цьому сприяє наслідування закономірностям природного формотворення з використанням природних матеріалів (дерево, камінь). Найчастіше при цьому зберігається природний контур берегової лінії. Особливістю цього напрямку є створення як природної, так і рукотворної «картинки» прибережного ландшафту. В разі штучного створення природного середовища, прибережний ландшафт максимально наближають до природних форм. Включення урбаністичних елементів не повинно домінувати над природною складовою; вони мають гармонійно доповнювати природне середовище, ставати органічною частиною прибережного ландшафту. Подібне ландшафтне середовище формується в паркових зонах, на територіях загального користування, в громадських просторах і зонах рекреації, де бажаними є елементи спортивної інфраструктури [7]. Наглядними прикладами ландшафтно організації прибережної території є наступні:

- Riverside Lunen. Проект зеленого простору створив прибережний парк, що починається від центру міста вздовж річки Ліппе. Гідропарк має два рівні, які з'єднані стежками, що дозволяють захоплюватися красою краєвидів річки і прибережної території (Люнен, Німеччина).

- Perreux river banks. Проект спрямований на поєднання людей, рослин і тварин з екосистемою річки Марна. В місті Перре-сюр-Марн річка виступає важливим чинником екологічних, соціальних, міських, політичних питань. Для гармонійного сприйняття прибережного дизайну бетонні огорожі перетворені в озеленені інженерні конструкції (Ле Перё-Сюр-Марн, Франція).

Актуальними стають проекти відродження природних екосистем в містах. Розпочався цей екологічний вектор в містобудівній царині з ревіталізації міських річок – «кровеносних судин» в тілі міста. Повернення річкам їх природних якостей - природного русла, флори, фауни, екотонів – сприятиме покращенню атмосфери міського середовища, мікроклімату, створить зони рекреації для містян.

Яскравим прикладом вдалої реалізації проекту з ревіталізації є відродження річки Чхонгечхон в Сеулі (Південна Корея). Ця річка була основною артерією, навколо якої був сформований Сеул. В середині ХХ століття, після звільнення від японської колонізації, річка Чхонгечхон мала вигляд стічної канами; її заховали під бетонну автомагістраль. В кінці ХХ століття почався економічний підйом Сеулу і виник запит на щасливе урбаністичне майбутнє міста. Мегаполіс мав потребу в сучасному проекті міжнародного рівня, який мав сприяти підвищенню статусності Сеула.

Відродження річки Чхонгечхон, захованої «кровеносної судини» міста, реалізувало цей поступ [16].

Попри звичайну критику та скептицизм, в 2003 році проект архітектурного бюро Seo-Ahn Total Landscape було затверджено. Протягом 2 років, що тривала ревіталізація, були виконані гідротехнічні роботи, побудовано повітряні мости, підземні зв'язки між берегами, прибережна територія була перетворена в цінну зону громадського простору. Пішохідна набережна, що протягнулася на 6 км, була поділена на декілька прогулянкових маршрутів: це є Сад каміння, зона з репродукціями робіт художників 18 століття, зона сучасних художників, історична ділянка з презентацією побуту містян старого Сеулу, «Стіна бажань», на якій мешканці Сеулу викарбовують свої мрії. На набережній відбуваються міські свята, паради, влаштовуються ярмарки (Рис.2).

Ревіталізація річки та прибережної території потягнула і транспортну реформу з обмеженням трафіку через центр Сеулу; озеленення набережної разом з акваторією покращило мікроклімат міста. Проблему недостатнього наповнення водою річки вирішили, качаючи воду (біля 10 разів на рік)

Рис.2. Відроджена річка Чхонгечхон. Сеул. Південна Корея

з іншої міської річки Ханган. Таким чином, вдала ревіталізація річки Чхонгечхон - це повернення до життя акваторії вздовж 6 км, завширшки 13-19 м, покращення умов життя мешканцям урбанізованого Сеулу. В економічному плані відродження річки спровокувало ділову активність на її прибережній території – збільшилась кількість об'єктів малого бізнесу, вартість землі підвищилася майже вдвічі [17].

Цей вдалий проект надихає і українських архітекторів. Мером Києва вже підписано розпорядження про створення парку «Почайна» в Оболонському районі Києва з відродженням малої річки Почайна. На сьогодні річка перетворена на систему з 6 озер Опечень, що пов'язані між собою бетонними колекторами, зберіглася лише невеличка ділянка річки з природною течією (Рис.3).

Рис.3. Річка Почайна. Проект організації Парку Почайна в Києві

Иорданський струмок - найвідоміший приток Почайни - тече у підніжжя гори Юрковиця [18]. Переможцем всеукраїнського конкурсу став проект створення парку з ревіталізацією окремих ділянок річки Почайна: підняття частини річки на поверхню на ділянці біля озера Йорданське, звільнення річки з бетонного лотка на іншій ділянці, ділянку природного русла Почайни мають розчистити, відтворити природний стан берегів, флору і фауну, екотонну складову. Для реалізації проекту необхідно узгодити землевпорядкування, заключити договір з авторами проекту і, що найголовніше, виділити достатньо коштів. Для прикладу - на ревіталізацію річки Чхонгечхон було витрачено \$380.000.000 [19].

На сьогодні має місце співробітництво київських архітекторів з корейськими фахівцями, що реалізували проект відродження Чхонгечхона в Сеулі. Помітних результатів з ревіталізації Почайни кияни ще не бачать, але робота триває і ми, звичайно, сподіваємося на успішне завершення проекту з відродження нашої хрещельної купелі Русі. Киян тішить та надихає заданий екологічний вектор розвитку нашого міста, початки відродження водних екосистем, бо водна мережа міста Києва, нараховує біля 426 об'єктів. Важливим є розуміння басейнового принципу ревіталізації - відродження річки разом з її прибережною територією.

Крім очевидних переваг покращення мікроклімату міського середовища, повернення історико-культурної вагомості, появи рекреаційних та пішохідних зон, громадського простору (city friendly for people) ревіталізації річок матиме довгостроковий економічний зиск – прибережні території відроджених акваторій ставатимуть перспективними об'єктами для інвестицій. Досвід Сеула є яскравим прикладом взаємо порозуміння та співпраці міської влади, громадськості та бізнесу.

Найбільш гнучким і перспективним підходом до створення, ревіталізації та розвитку прибережних територій є поєднання урбаністичного і природного напрямків. Такими прикладами є:

- Hornsbergs strandpark в Стокгольме. Проект став лауреатом шведської премії «Sienapriset» в 2012 році. Парк довжиною більш ніж 700 м складається з

4 частин. М'які лінії берега нівелюють границю з водою, що укріплена бетонними плитами, які переходять в природне каміння. 3 плавучих пірса набережної дозволяють відвідувачам максимально наблизитися до води. Майданчики для купання, причали для сонячних ван, душові кабінки, велодоріжки, місця для грилю, вільні простори і об'єкти для проведення різних заходів - все в цьому парку пристосовано для відпочинку містян та гостей Стокгольму. Озеленення парку представлена з рослин, що є типовими представниками цього регіону, з вкрапленням поодиноких екзотів (Рис.4).

Рис.4. Організація прибережної зони, Стокгольм

- Проект Madrid Río, що здійснений в рамках програми реконструкції дорожньої мережі, розпочатої в 2000 році, являє собою реконструкцію траси М30. Цей відрізок кільцевої автостради, прокладеної в 1960-70 роки, не поліпшив дорожню ситуацію в столиці, а згодом перетворився на бар'єр, який огорожує південні і західні райони Мадрида від його центру, що послужило причиною їх економічного занепаду. При реконструкції даної ділянки дорога була прибраний в тунель під землю, а вивільнені прибережні території перетворені в лінійний парк, що включає в себе безліч озелених територій, спортивних і дитячих майданчиків, пішохідних маршрутів і велодоріжок. Площа проекту склала близько 700 га (з них близько 50 га набережних). Завдяки його здійсненню вдалося не тільки поліпшити екологічну ситуацію в місті, відновити його цілісність, але і надати новий образ столиці - привабливий як для жителів міста, так і для туристів (Мадрид, Іспанія, компанія West 8 (Нідерланди), команда архітектурних бюро Іспанії - MRIO Arquitectos, 2007-2009) [8].

- Набережна Помпиду. Згідно з концепцією проекту, ділянка траси від музею Орсе до моста Альма стала пішохідною. Тут було сформовано новий громадський простір з плавучими ботанічними садами, кафе, спортивними майданчиками, ігровими зонами для дітей, зонами відпочинку (Рис.5. Париж, Франція, 2013).

Рис.5. Організація набережної Сени, Париж. Проект «Паризький пляж»

• Найулюбленішим місцем вуличного дозвілля мешканців та гостей данського міста Орхус є громадський простір прибережної зони однойменної річки. Прибережна територія річки Орхус стала популярною зоною прогулянок в середині 1990-х років після того, як демонтували міську магістраль, що накривала річку з 1930 р, а береги переобладнали для відпочинку містян. Реконструкція виявилася надзвичайно вдалою, бо з'явився новий громадський простір й економічно успішною, бо вартість нерухомості обабіч річки подвоїлася (Рис.6) [15].

Рис.6. Ревіталізація річки Орхус, Данія

Цікавими масштабними проектами *інтеграційного напрямку* в формуванні прибережних зон також є [8-14]:

- набережна Westharlem Piers Park (Гарлем, Нью-Йорк, США, W-Architecture);
- The Edge Park (Брунклін, Нью-Йорк, США, W-Architecture);
- район Хаммарбрю Шёстад (Стокгольм, Швеція);
- Glebe Foreshore Walk (Сідней, Австралія, JMD design);
- Sabesera Park (Валенсія, Іспанія).

Взаємодію напрямків перетворення прибережних зон необхідно використовувати як інструмент гармонійного включення прибережних територій в сучасну структуру міста для сталого розвитку міського середовища.

Ревіталізація малої степової річки Ягорлик (Рис.7,8) започаткувала кампанію з відродження українських річок. Навесні 2020 року в Україні стартував пілотний проект «Екологічне відновлення ділянки річки Ягорлик від села Довжанка до села Розівка». Він є частиною проекту Глобального екологічного фонду «Сприяння розвитку транскордонного співробітництва та

комплексного управління водними ресурсами в басейні Дністра», що реалізується ОБСЄ та ПРООН у партнерстві з Європейською економічною комісією ООН. Для відродження річки команда проекту впровадила сучасні екосистемні підходи з екологічної реконструкції русла шляхом відновлення гідроморфологічних характеристик річки від села Довжанка до села Розівка та усунення штучних перешкод. Це допомогло зупинити процес деградації малої річки Ягорлик та покращило її екологічний стан.

Рис.7,8. Відродження малої річки Ягорлик, що на Одещині

Вже після проведення першого етапу робіт на цій частині русла довжиною понад 8 км відновилася природна течія і тепер на місці болота знову тече річка і шелестить луг, покращився візуальний та санітарно-епідеміологічний стан прибережної території, організовано місце відпочинку мешканців для купання та любительського рибальства.

Повноцінне відновлення річкової екосистеми Ягорлику потребує подальших робіт, а саме: якісного очищення стічних вод; зменшення використання добрив та засобів захисту рослин у водоохоронних зонах; удосконалення сільськогосподарської практики для зменшення ерозії; контроль пасовищного навантаження; усунення перешкод та бар'єрів у річці тощо. Фахівці проекту спільно з Міністерством довкілля та Держводагентством продовжують працювати, аби повністю відновити річку Ягорлик та розпочати такі проекти на інших українських річках [20]. Такі поступові кроки з ревіталізації малих річок сприятимуть збереженню та відродженню середніх та великих річок, що є запорукою збереження екологічного природного балансу.

Ревіталізація має 3 основні напрями, що спрямовані на зміну якостей прибережних територій відповідно до наступних методів:

- Еколого-ландшафтний, який полягає в перетворенні деградуючих урбанізованих комплексів на екологічний міський каркас за допомогою наступних заходів:

а) відновлення порушених урбанізованих територій;

б) збереження, відновлення та розвиток «зеленої» архітектури прибережних зон: формування цілісної безперервної ландшафтної інфраструктури, що об'єднує природні ландшафти, парки, набережні-бульвари, сквери, пішохідні зони; поєднання засобів ландшафтної архітектури з природними компонентами; організація природних заповідників;

- рекреаційної логістики, який виявляється у формуванні на прибережних територіях цілісної багатофункціональної системи рекреації у поєднанні з пішохідною, «зеленою» та «водною» зонами за допомогою безперервних зв'язків, а саме:

а) освоєння і перетворення берегової смуги разом з акваторією в систему пішохідних маршрутів за допомогою інженерних конструкцій;

б) організація велосипедної інфраструктури;

в) благоустрій прибережної території з використанням архітектурно-планувальних рішень та методів регулювання транспортного руху;

г) розвиток «водної» інфраструктури: створення прогулянкових та екскурсійних маршрутів, міського водного транспорту, причалів, пірсів, яхтингу, стоянок водно-моторного транспорту, а також створення експозицій історичних судів, доступних для відвідувачів;

- рекреаційного благоустрою, що полягає в створенні просторів, які задовольняють рекреаційні потреби населення шляхом:

а) зонування прибережних територій з організацією зон активного і тихого відпочинку, дитячих ігрових та спортивно-фізкультурних комплексів;

б) розвиток інфраструктури обслуговування на основі сучасних технологічних рішень, принципів збереження і розвитку архітектурного та ландшафтного середовища;

в) організація і обладнання оглядових майданчиків в місцях, що забезпечують найкращі умови для сприйняття водних панорам;

г) розвиток прибережних територій, як комплексних об'єктів культури і туризму; використання пришвартованих суден, як доступних для відвідування багатофункціональних об'єктів; організація туристичних і прогулянкових маршрутів.

Таким чином, ревіталізація річкових екосистем у відповідності до сформульованих принципів, прийомів та методів сприятиме збереженню та покращенню природного стану екосистеми річки та поліпшенню містобудівних якостей прибережних територій.

На тлі стрімких процесів урбанізації особливої актуальності набуває тенденція повернення водним просторам їх надзвичайну значущість в житті міста. Для кожного міста, що володіє унікальною природною основою, зв'язок з водним простором визначає історичний процес і закономірності розвитку,

структуру і архітектурний вигляд, культурні традиції і уклад життя, типологію і статус міських просторів. Серед існуючих на сьогодні трьох напрямків організації прибережних територій - урбаністичного, ландшафтного та інтегрованого, найбільш перспективним підходом до перетворення і розвитку прибережних зон є інтегрований напрямок. Поєднуючи в собі якості урбанізованої і ландшафтного середовища, він дозволяє відновлювати природну складову і створювати нові урбаністичні громадські, пішохідні та рекреаційні простори мешканцям міст.

Ревіталізація річкових екосистем відновлює історико-культурне значення річок, що безпосередньо вплетено в історію міст. Відродження річок в містах зі створенням громадських просторів та благоустроєних місць відпочинку на прибережних територіях покращить якість міського простору, умов життя людей, надасть почуття гармонії та щастя мешканцям. Основним стрижнем наведених проєктів з організації прибережних територій є повага до людей, до їхніх потреб, турбота про людський вимір.

Список використаної літератури

1. Гаврилина А.А. Проектирование культурно-общественных комплексов с гибкой планировкой / А.А. Гаврилина. – М.: ЦНТИ по гражд. стр-тву и арх., 1979. – 54 с.
2. Гельфонд А.Л. Архитектурное проектирование общественных зданий и сооружений / А.Л. Гельфонд. – М.: издательство «Архитектура-С», 2006. – С. 112-171.
3. Денисенко И.Ф. Культурный процесс в современной России: основные тенденции развития и механизмы управления / И.Ф. Денисенко. – Ростов-на-Дону: Изд-во СКАГС, 2006. – 290 с.
4. Зеликина Н.М. Формирование центров культуры в планировочной структуре городов / Н.М. Зеликина. – М.: ЦНТИ по гражд. стр-тву и арх., 1976. – 42 с.
5. Милашевская Е.К. Клубы / Е.К. Милашевская, Н.Е. Прянишников, М.Р. Савченко. – М.: Стройиздат, 1990. – 247 с.
6. Новикова, Е.Б. Интерьер общественных зданий / Е.Б. Новикова. – М.: Стройиздат, 1991. – 366 с.
7. Цайдлер Э. Многофункциональная архитектура: пер. с англ. / Э. Цайдлер; пер. с англ. А.Ю. Бочаровой, под ред. И.Р. Федосеевой. – М.: Стройиздат, 1988. – С.151.: ил.
8. Гидион, З. Пространство, время, архитектура / З. Гидион. – М.: Стройиздат, 1984. – 455 с.
9. Лебедев, Ю.С. Архитектура и бионика. – М.: Стройиздат, 1977. – 221 с.
10. Дженкс, Ч. Язык архитектуры постмодернизма / Ч. Дженкс – М.: Стройиздат, 1985. – 137 с.
11. Иконников, А.В. Стайлинг, «хай-тек» и семантика предметной формы // Техническая эстетика. — 1982. № 7. — С. 34—37.
12. Монахова, Л.П. Стилевые приоритеты и культура повседневной реальности в проектно мышлении второй половины XX века // Проблемы дизайна-6. – М.: НИИ теории и истории изобразительных искусств РАХ, 2011. – С. 56-57.
13. Боков, А.В. О радикализме и консерватизме/ А.В. Боков // Проект Россия. – 2008. – № 50.
14. Интернет видання <https://www.moyaeuropa.com.ua/wp-content/uploads/2015/11/Valencia>.

15. Йен Гел. Міста для людей / Йен Гел; переклад з англ. Ольги Любарською. – К.:КЕНЕКШЕНС, 2020. – 280с., фото.
16. Акупунктура міста / Жайме Лернер; пер. з порт. Катерини Скальської.- Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. -160 с.
17. Криза урбанізму. Чому міста роблять нас нещасними / Річард Флорида; пер. з англ. Ірина Бондаренко.- К. : Наш формат, 2019.-320 с.
18. Малые реки Киева и их исследователи / Кирилл Степанец. – К.: Сидоренко В.Б., 2015. – 104 с.: ил.
19. Інтернет видання <https://pragmatika.media/zdes-budet-gorod-sad/>
20. Офіційний портал Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України <https://mepr.gov.ua/news/37854.html>

к.т.н. **Михайлик.О.А.**,

Киевский национальный университет строительства и архитектуры

ГРАДОСТРОИТЕЛЬНЫЕ ПРИНЦИПЫ И МЕТОДЫ ВОЗВРАЩЕНИЯ ГОРОЖАНАМ ОБЩЕДОСТУПНОГО ПРОСТРАНСТВА ПРИБРЕЖНЫХ ТЕРРИТОРИЙ

Поднят чрезвычайно актуальный вопрос на сегодняшний день – возвращение жителям городов общественного пространства прибрежных территорий. Рассмотрены особенности урбанистического, ландшафтного и интегрированного направлений организации прибрежных территорий с определением их преимуществ и недостатков. Приведены яркие примеры трех принципов освоения прибрежных территорий. Определены основные градостроительные методы организации прибрежных территорий. Сосредоточено внимание на актуальности возрождения естественных экосистем в городах путем ревитализации городских рек с возвращением рекам их естественных качеств – естественного русла, флоры, фауны, экотонов, что будет способствовать улучшению атмосферы городской среды, микроклимата, создаст зоны рекреации для горожан. Приведен яркий пример удачной реализации проекта по ревитализации – возрождению реки Чхонгечхон в Сеуле (Южная Корея). Презентовано создание парка «Почайна» в Оболонском районе Киева с возрождением малой реки Почайна киевскими проектантами и архитекторами в партнерстве с корейскими коллегами. Создание на прибрежных территориях общественных пространств является условием улучшения качества жизни для жителей городов. Приведен пример реализации проекта возрождения малой реки Ягорлык в Одесской области.

Ключевые слова: общественное пространство; человеческое измерение; прибрежная территория; ревитализация; урбанистический, ландшафтный, интегрированный принципы; градостроительные методы освоения.

PhD **Mykhailyk Olha**,
Kyiv National University of Construction and Architecture

URBAN PLANNING PRINCIPLES AND METHODS OF RETURNING COASTAL AREAS TO CITIZENS

The extremely important issue of today is the return of coastal areas to city dwellers. The peculiarities of urban, landscape and integrated directions of organization of coastal territories are considered with the definition of their advantages and disadvantages. Bright examples of all three principles of coastal development are given. The basic town-planning methods of the organization of coastal territories are defined. The focus is on the urgency of reviving natural ecosystems in cities by revitalizing urban rivers with the return of rivers to their natural qualities - natural bed, flora, fauna, ecotones, which will improve the atmosphere of the urban environment, microclimate, create recreation areas for citizens. The most striking example of successful revitalization project is the revival of the Chongcheong River in Seoul (South Korea). The creation of Pochayna Park in the Obolonskyi district of Kyiv with the revival of the small Pochayna River by Kyiv designers and architects in partnership with Korean colleagues was presented. The creation of public spaces in coastal areas is a condition for improving the quality of life of urban residents. Concern for the human dimension in cities is at the heart of these projects. The realized project on revival of the small river Yahorlyk in Odesa region is given. Revitalization of the small river Yahorlyk launched a campaign to revive Ukrainian rivers.

Keywords: public space; human dimension; coastal territory; revitalization; urban, landscape, integrated principles; urban development methods.

REFERENCES

1. Havrylyna A.A. Proektyrovanye kulturno-obshchestvennykh kompleksov s hybkoi planyrovkoi / A.A. Havrylyna. – M.: TsNTY po hrazhdanskomu stroitelstvu y arkhytekture, 1979. – 54 s {in Russian}.
2. Helfond A.L. Arkhytekturnoe proektyrovanye obshchestvennykh zdaniy y sooruzheniy / A.L. Helfond. – M.: yzdatelstvo «Arkhytektura-S», 2006. – S. 112-171 {in Russian}.
3. Denysenko Y.F. Kulturnyy protsess v sovremennoy Rossyy: osnovnyye tendentsyy razvytiya y mekhanizmy upravleniya / Y.F. Denysenko. – Rostov-na-Donu: Yzd-vo SKAHS, 2006. – 290 s {in Russian}.

4. Zelykina N.M. Formirovaniye tseŋtrov kul'tury v planirovochnoi strukture horodov / N.M. Zelykina. – M.: TsNTY po hrazhdanskomu stroytelstvu y arkhytekture, 1976. – 42 s {in Russian}.
5. Mylashevskaiia E.K. Kluby / E.K. Mylashevskaiia, N.E. Prianyshnykov, M.R. Savchenko. – M.: Stroiyzdat, 1990. – 247 s {in Russian}.
6. Novykova, E.B. Ynterer obshchestvennykh zdanyi / E.B. Novykova. – M.: Stroiyzdat, 1991. – 366 s {in Russian}.
7. Tsaidler Э. Mnohofunktsionalnaia arkhytektura: per. s anhl. / Э. Tsaidler; per. s anhl. A.Iu. Bocharovoi, pod red. Y.R. Fedosevoi. – M.: Stroiyzdat, 1988. – S.151.: yl {in Russian}.
8. Hydyon, Z. Prostranstvo, vremia, arkhytektura / Z. Hydyon. – M.: Stroiyzdat, 1984. – 455 s {in Russian} .
9. Lebedev, Yu. Arkhytektura y byonyka / Yu.S. Lebedev – M.: Stroiyzdat, 1977. – 221 s {in Russian}.
10. Dzhensks, Ch. Yazyk arkhytektury postmodernyзма / Ch. Dzhensks – M.: Stroiyzdat, 1985. – 137 s {in Russian}.
11. Ykonnykov, A.V. Stailynh, «khai-tek» y semantyka predmetnoi formy // Tekhnicheskaiia estetyka. — 1982. № 7. — S. 34—37 {in Russian}.
12. Monakhova, L.P. Stylevyie pryorytety y kultura povsednevnoi realnosti v proektnom myshlenyy vtoroi polovyny XX veka // Problemy dyzaina-6. – M.: NYY teoryy y ystoryy yzobrazytelnykh yskusstv RAKh, 2011. – S. 56-57 {in Russian}.
13. Bokov, A.V. O radykalyzme y konservatyзме/ A. V. Bokov // Proekt Rossyia. – 2008. – № 50 {in Russian}.
14. Internet vydannia <https://www.moyaeuropa.com.ua/wp-content/uploads/2015/11/Valencia> {in Ukrainian}.
15. Ien Hel. Mista dlia liudei / Yen Hel; pereklad z anhl. Olhy Liubarskoiu. – K.:KENEKShENS, 2020. – 280s., foto {in Ukrainian}.
16. Akupunktura mista / Zhaimе Lerner; per.z port. Kateryny Skalskoi.- Lviv : Vydavnytstvo Staroho Leva, 2017. -160 s {in Ukrainian}.
17. Kryza urbanizmu. Chomu mista robliat nas neshchasnymy / Richard Floryda; per. z anhl. Iryna Bondarenko.- K. : Nash format, 2019.-320 s(in Ukrainian).
18. Malыe reky Kyeva y ykh yssledovately / Kyryll Stepanets. – K.: Sydorenko V.B., 2015. – 104 s.: yl {in Russian}.
19. Internet vydannia <https://pragmatika.media/zdes-budet-gorod-sad/>{in Russian}.
20. Ofitsiinyi portal Ministerstva zakhystu dovkillia ta pryrodnykh resursiv Ukrainy <https://mepr.gov.ua/news/37854.html> {in Ukrainian}.